

**Materiały szkoleniowe
i coachingowe**

Budowanie i doskonalenie zespołu

**Materiały szkoleniowe
i coachingowe**

Tomasz Dulewicz

Wydanie III copyright © 2013 by **Tomasz Dulewicz Business Consulting**. All rights reserved.
Copyright © 2011 by **Coaching Company** Tomasz Dulewicz. All rights reserved.

Tytuł: **Budowanie i doskonalenie zespołu. Materiały szkoleniowe i coachingowe**
Autor: **Tomasz Dulewicz**
Kraków, 2013

Niniejsza publikacja, ani żadna jej część, nie może być kopiowana, ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana, powielana, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy. Zabrania się jej przekazywania osobom trzecim, publicznego udostępniania w Internecie oraz sprzedaży.

W ramach prowadzonych szkoleń można przekazywać uczestnikom szkoleń fragmenty publikacji, przeznaczone dla uczestników.

Tomasz Dulewicz Business Consulting
Ul. Św. Filipa 23/3
31-150 Kraków

Tel.: (12) 346-15-19
Tel. kom.: 791-760-145

www.sklep.trenera.pl
e-mail: sklep@trenera.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
All rights reserved.

Autor

Tomasz Dulewicz – (ur. 1982 r.) menedżer, trener i coach. Absolwent zarządzania i marketingu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Absolwent Szkoły Profesjonalnego Coachingu. Autor ćwiczeń szkoleniowych, gier, symulacji i publikacji z zakresu budowania zespołów, komunikacji, zarządzania i coachingu.

Współpracował z wieloma małymi, średnimi i dużymi firmami (np. Bahlsen, Aegon, BP Europa).

Lubi uczyć poprzez praktykę, toteż stosuje podczas szkoleń wiele praktycznych ćwiczeń, symulacji i gier. Ciągłe je tworzy, a wybrane udostępnia w Sklepie Trenera.

Jako trener dokłada wszelkich starań, aby uczestnicy szkolenia opanowali praktyczne umiejętności w oparciu o swoje indywidualne predyspozycje. Stosuje aktywne metody uczenia oraz czerpie ze swojego doświadczenia w prowadzeniu coachingu.

Z jednej strony troska, opiekuńczość, zaufanie, wyrozumiałość a z drugiej konkretność, rzetelność, stanowczość i precyzja w działaniu – to hasła które przyświecają mu w pracy trenera oraz autora ćwiczeń i gier szkoleniowych.

Spis treści

Wstęp	13
Część I. Co każdy trener wiedzieć powinien o budowaniu zespołu	15
1. Kilka słów o zespołach	16
Rodzaje zespołów	16
Zespół a grupa robocza	16
Kiedy budować zespół?	17
2. Etapy budowania zespołu - wstęp	19
3. Model ról zespołowych	21
4. Cztery typy członków zespołu	26
5. Kultura zespołu	28
6. Trójkąt Carpmana, czyli dramat sensacyjny w zespole	33
Przykład trójkąta	34
Trójkąt Carpmana – nieświadomy twór	35
Przełamywanie trójkąta	35
Wnioski dla trenera	36
7. Asocjacja i dysocjacja	38
8. Etapy budowania zespołu – pełen opis	40
Etap 1. Formowanie zespołu	40
Etap 2. Rozwiązywanie trudności i konfliktów	41
Etap 3. Organizowanie zespołu i budowanie zaufania	42
Etap 4. Współpraca	43
Etap 5. Rozwiązanie zespołu	45
Etap 6. Budowa nowego zespołu	46
9. Informacje zwrotne	48

10. Zasady przekazywania informacji zwrotnych 50

Część II. Budowanie zespołu – ćwiczenia 52

Jak przeprowadzać i omawiać ćwiczenia 53

Etap 1. Formowanie zespołu 58

Ćwiczenie: Jak powstaje zespół?

Ćwiczenie obrazuje w jaki sposób ludzie tworzą zespoły pod wpływem presji czasu. Pozwala również doświadczyć takiego „szybkiego” tworzenia zespołów. 59

Ćwiczenie: Agent specjalny

Ćwiczenie umożliwia rozmowę (nawiązanie kontaktu) z nowymi osobami w zespole. Ćwiczenie szczególnie spełnia swoją rolę, kiedy członkowie zespołu spotykają się pierwszy raz. 61

Ćwiczenie: Pierwsze wrażenie

Ćwiczenie pozwala uczestnikom szkolenia porozmawiać na temat pierwszego wrażenia, jakie zrobili na pozostałych członkach zespołu. 64

Ćwiczenie: Mistrzostwa fair play

Ćwiczenie jest grą, pozwalającą w praktyczny sposób skonstruować zasady współpracy (kontrakt). Celem gry jest wypracowanie zasad gry fair play, a następnie przekształcenie ich na zasady pracy w zespole. 66

Ćwiczenie: Kontrakt z doświadczeń

Ćwiczenie pozwala wyciągnąć wnioski z dotychczasowych doświadczeń członków zespołu i na ich podstawie sformułować zasady pracy zespołowej. 72

Ćwiczenie: Sytuacja zespołu

Ćwiczenie ma na celu określenie początkowej sytuacji zespołu. Uświadamia członkom zespołu sytuację, w jakiej się znajdują. 77

Ćwiczenie: Moje cele w zespole

Ćwiczenie pozwala poznać indywidualne cele poszczególnych członków zespołu i połączyć je w jeden wspólny cel zespołu. 78

Etap 2. Rozwiązywanie trudności i konfliktów **81**

Ćwiczenie: Niechciane sytuacje

Ćwiczenie uczy eliminowania niechcianych sytuacji. Pozwala znacząco ograniczyć ilość sytuacji konfliktowych, zwiększających poziom stresu w zespole. **82**

Ćwiczenie: List z feedbackiem

Ćwiczenie uczy sposobu udzielania informacji zwrotnych. Umożliwia również przekazanie oraz otrzymanie informacji zwrotnych na temat pracy w zespole. Pomaga rozwiązywać konflikty, jak również zapobiega ich powstawaniu. **86**

Ćwiczenie: Docenianie

Ćwiczenie jest sposobem udzielania informacji zwrotnych. Pomaga również uświadomić sobie własne mocne strony. **91**

Ćwiczenie: Trzy kolory - niebieski

Ćwiczenie ma na celu zainicjowanie procesu przekazywania informacji zwrotnych. Wpływa również na lepsze poznanie się osób, wyeliminowanie potencjalnych wrogości oraz zwiększenie poziomu zaufania. **93**

Ćwiczenie: Potrójna informacja zwrotna

Ćwiczenie umożliwia każdemu uczestnikowi otrzymanie informacji zwrotnej na temat jego funkcjonowania w zespole. Informacja udzielana jest z trzech perspektyw. **96**

Ćwiczenie: Oko w oko – informacja zwrotna

Ćwiczenie umożliwia przekazanie informacji zwrotnych podczas rozmowy w dwójkach. Łagodzi potencjalne konflikty oraz zwiększa poziom otwartości i zaufania. **98**

Ćwiczenie: Balonowe pieniądze

Ćwiczenie stanowi wprowadzenie do tematu powstawania i rozwiązywania konfliktów. **99**

Ćwiczenie: Fabryka papieru kolorowego

Ćwiczenie obrazuje z jakimi trudnościami spotykają się członkowie zespołów podczas wprowadzania zmian i błędów w komunikacji. **101**

Ćwiczenie: Rozmowy przy okrągłym stole

Ćwiczenie inicjuje rozmowy na ważne tematy, o których ludzie nie chcą rozmawiać. Pomaga również znajdować rozwiązania dla trudnych sytuacji. **104**

Ćwiczenie: Rozwiązywanie trudności przez coaching

Ćwiczenie obrazuje w jaki sposób zazwyczaj ludzie rozwiązują trudności, a w jaki w wyniku coachingu. Uczy coachingowego sposobu rozwiązywania trudności (osiągania celów). Ćwiczenie pokazuje korzyści płynące z coachingu. **106**

Etap 3. Organizowanie zespołu i budowanie zaufania **115**

Ćwiczenie: Zaufanie i współpraca

Ćwiczenie obrazuje jak na współpracę w zespole wpływa zaufanie. Uczy również dzielenia się własnymi przedmiotami. Uczy wybierania osób, z którymi chcemy się podzielić. Uczy również przyjmowania przedmiotów od innych oraz brania odpowiedzialności za nie. 116

Ćwiczenie: Żegnamy obawy

Ćwiczenie pomaga przezwyciężyć obawy co do funkcjonowania w danym zespole. Podnosi poziom zaufania i zaradności zespołu. 119

Ćwiczenie: Efektywność zespołu

Ćwiczenie stwarza członkom zespołu możliwość przyjrzenia się swojej własnej efektywności w różnych obszarach. Dostarcza również okazji do refleksji, wyciągnięcia wniosków i wprowadzenia ulepszeń. 121

Ćwiczenie: Nowe rozwiązania

Ćwiczenie wzorowane jest na coachingu indywidualnym. Pozwala uświadomić sobie swoje mocne i słabe strony oraz rozwinąć słabe strony. 123

Ćwiczenie: Co możemy zrobić

Ćwiczenie porządkuje trudności i wyzwania, przed którymi staje zespół. Pozwala podjąć decyzję – rozwiązywaniem, których trudności zająć się najpierw, których później, a których wcale. 126

Ćwiczenie: Sklep kompetencji

Ćwiczenie umożliwia zorganizowanie członkom zespołu okoliczności do wzajemnego pomagania sobie. 128

Ćwiczenie: Kultura zespołu

Ćwiczenie pozwala dostrzec poszczególnym członkom zespołu rodzaj kultury panującej w zespole. Dzięki temu zespół może zmieniać swoją kulturę w kierunku najbardziej pożądanej. 131

Etap 4. Współpraca **138**

Ćwiczenie: Wyniki i relacje

Ćwiczenie obrazuje w jaki sposób na pracę zespołu wpływa nastawienie na wyniki, a w jaki nastawienie na relacje. 139

Ćwiczenie: Komunikacja w firmie Klocki-tech

Ćwiczenie pozwala w praktyczny sposób wypracować zasady komunikacji w zespole. 142

Ćwiczenie: Warscaby w 3D

Ćwiczenie w praktyczny sposób pokazuje, że rezygnacja z własnych celów na rzecz celów zespołowych, powoduje osiągnięcie większych sukcesów i jednocześnie celów indywidualnych. 145

Ćwiczenie: Prom powietrzny

Ćwiczenie pozwala doświadczyć współpracy z osobami kierującymi się odmiennymi wartościami i przekonaniami. Ćwiczenie rozwija wyrozumiałość, tolerancję oraz umiejętności słuchania i rozwiązywania trudności. 138

Ćwiczenie: Węzły równości

Ćwiczenie obrazuje w jaki sposób przebiega rozwój kompetencji członków zespołu. Pokazuje konsekwencje równości i nierówności w zespole. 155

Ćwiczenie: Nasze możliwości

Ćwiczenie obrazuje mechanizm zespołowego stawiania sobie celów oraz ich osiągania. Rozwija umiejętności wymiany doświadczeń, wyciągania wniosków z poprzednich doświadczeń oraz zespołowego uczenia się. 158

Etap 5. Rozwiązanie zespołu

161

Ćwiczenie: Przychodzimy i odchodzimy

Ćwiczenie pozwala doświadczyć odejścia członka zespołu i przyjścia nowego. Pomaga także sformułować zasady postępowania w sytuacji odejścia członka zespołu oraz w sytuacji dołączenia nowej osoby do zespołu. Uczy zespół reagowania na odejście członka oraz na dołączenie nowej osoby. 162

Ćwiczenie: Końcowa ocena współpracy

Ćwiczenie podsumowuje sukcesy oraz trudności członków zespołu, jak i całego zespołu. Inicjuje również proces oddalania się poszczególnych jednostek od zespołu. Podkreśla niezależność oraz indywidualizm każdego członka zespołu. 164

Ćwiczenie: Bilans osiągnięć zespołu

Ćwiczenie podsumowuje sukcesy oraz trudności zespołu. Inicjuje również proces oddalania się poszczególnych jednostek od zespołu. 166

Ćwiczenie: Jaki to film?

Ćwiczenie stwarza możliwość podsumowania najciekawszych chwil z życia zespołu. Podkreśla również niezależność oraz indywidualizm każdego członka zespołu. 168

Ćwiczenie: Ja jestem ja, ty jesteś ty!

Ćwiczenie podsumowuje rolę jednostki w zespole. Zwiększa poczucie indywidualizmu członków zespołu. Jest metaforą oddalenia się poszczególnych osób od siebie. 170

Ćwiczenie: Moje 5 minut

Ćwiczenie stwarza możliwość podsumowania współpracy w zespole i podziękowania sobie za nią. 172

Część III. Doskonalenie zespołu – coaching zespołu 174

Wstęp 175

Etap 1. Formowanie zespołu 177

Ćwiczenie: Cele zespołowe

Ćwiczenie pozwala połączyć cele członków zespołu z celami przydzielonymi zespołowi ogólnie. Wykonywane regularnie (co 6-12 miesięcy) pomaga utrzymywać jasno określone cele oraz motywację do ich osiągnięcia. 178

Ćwiczenie: Zasady współpracy

Ćwiczenie zwiększa prawdopodobieństwo przestrzegania przez członków zespołu zasad zawartych w kontrakcie. 181

Ćwiczenie: Humor w zespole

Ćwiczenie pozwala wprowadzić do zespołu odrobinę humoru, zabawy. Pozwala ona zaczynać spotkania zespołu od rzeczy wesołych, przyjemnych, ciekawych, a nie od narzekań na trudności, czy lamentów. 183

Ćwiczenie: Komunikacja w zespole

Ćwiczenie pomaga wypracować bardzo dobrze funkcjonującą w zespole komunikację. Pozwala wypracować sytuację, w której każdy otrzymuje odpowiednie informacje na czas, ale również nikt nie boi się pytać, odpowiadać, ani odmawiać udzielenia odpowiedzi – jeśli z jakiś uzasadnionych powodów nie może w tej chwili jej udzielić. 185

Etap 2. Rozwiązywanie trudności i konfliktów **187**

Ćwiczenie: Istotne pytania

Brak odpowiedzi na istotne pytania często jest przyczyną wielu trudności i konfliktów. Ćwiczenie umożliwia ich uniknięcie. 188

Ćwiczenie: Wątpliwości

Wiele trudności i kryzysów w zespole wynika z wątpliwości. Żeby im zapobiegać, określamy potencjalne wątpliwości i znajdujemy sposoby ich rozwiązania, wyjaśnienia. 190

Ćwiczenie: Lamenty i narzekania

Ćwiczenie dostarcza skutecznego narzędzia eliminowania zbędnych lamentów i narzekań. Nic pozytecznego one nie przynoszą, a tylko demotywują innych członków zespołu. 192

Ćwiczenie: Pokusy

Ćwiczenie zapobiega zachowaniom mogącym przynieść korzyść jednej osobie, ale zaszkodzić całemu zespołowi. 195

Ćwiczenie: Plotki

Ćwiczenie pozwala zapobiegać rozpowszechnianiu się w firmie plotek wpływających demotywująco na pracę zespołu. 197

Ćwiczenie: Rozłamy w zespole

Ćwiczenie zapobiega powstawaniu w zespole mniejszych podgrup, popierających przeciwne stanowiska. 200

Etap 3. Organizowanie zespołu i budowanie zaufania **203**

Ćwiczenie: Role w zespole

Ćwiczenie dostarcza członkom zespołu informacji zwrotnych na temat pełnionych przez nich ról w zespole. Pozwala odkryć mocne strony i poprawić braki. 204

Ćwiczenie: Czas zachwyków

Ćwiczenie dostarcza członkom zespołu pozytywnych informacji zwrotnych, pozwalających dowartościować zespół i zwiększyć jego motywację. 206

Ćwiczenie: Czas indywidualnych zachwyków

Ćwiczenie dostarcza członkom zespołu pozytywnych informacji zwrotnych, pozwalających ich dowartościować i zwiększyć ich poziom motywacji. 208

Ćwiczenie: Nasze sekrety	
Ćwiczenie integruje członków zespołu, zwiększa zaufanie oraz cementuje zespół.	210
Ćwiczenie: Życzliwość	
Ćwiczenie określa, które zachowania zespół uważa za życzliwe. Pomaga również podnieść poziom życzliwości w zespole, poprzez stosowanie tychże zachowań w codziennej pracy zespołu.	213
Etap 4. Współpraca	216
Ćwiczenie: Nasze ustalenia	
Ćwiczenie pozwala utrzymywać jednomyślność w zespole. Poprawia przestrzeganie przyjętych ustaleń.	217
Ćwiczenie: Siła zespołu	
Ćwiczenie pozwala zespołowi odkryć i dokładnie określić na czym polega jego siła – co jest jej źródłem, jakie są jego mocne strony.	219
Ćwiczenie: Wyzwania	
Ćwiczenie pomaga dokładnie określić wyzwania stawiane zespołowi oraz sprecyzować metody ich osiągnięcia.	222
Ćwiczenie: Osiągnięcia zespołu	
Ćwiczenie podnosi wiarę we własne możliwości, pewność siebie oraz poprawia dobrą atmosferę w zespole. Czyni to poprzez monitorowanie osiągnięć i sukcesów zespołu.	224
Ćwiczenie: Wytrwałość zespołu	
Ćwiczenie zwiększa wytrwałość zespołu poprzez wzmocnienie sił wspierających i ograniczenie wpływu sił osłabiających.	227
Etap 5. Rozwiązanie zespołu	231
Ćwiczenie: Podsumowanie pracy zespołu	
Ćwiczenie podsumowuje pracę zespołu. Umożliwia zebrania informacji z trzech obszarów: mocnych stron, braków i wniosków na przyszłość.	232
Ćwiczenie: Nasze nagrody	
Ćwiczenie podsumowuje współpracę i dowartościowuje członków zespołu.	234

Ćwiczenie: Wdzięczność

Ćwiczenie uczy wyrażania wdzięczności. Uświadamia członkom zespołu, co inne osoby im zawdzięczają. 236

Ćwiczenie: Wyniki

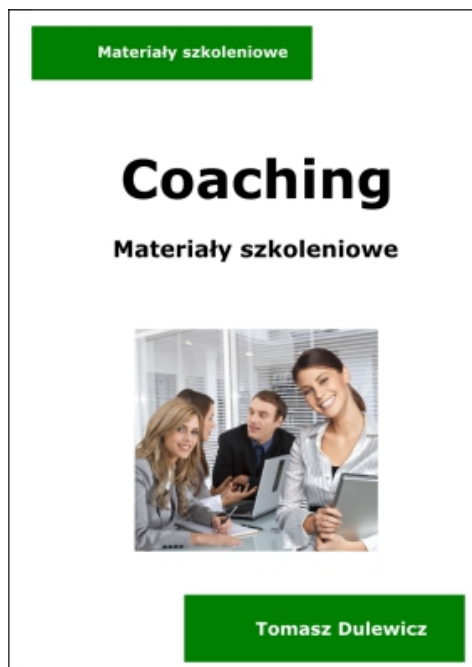
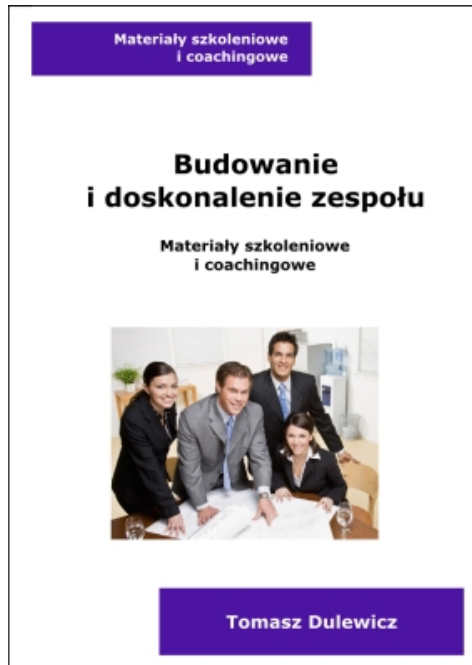
Ćwiczenie pozwala uświadomić sobie członkom zespołu, co osiągnęli dzięki pracy w tym zespole. 238

Ćwiczenie: Zakończenie współpracy

Ćwiczenie umożliwia członkom zespołu podsumowanie pracy. Stwarza okazję do uzyskania informacji zwrotnej na temat funkcjonowania w zespole każdej osoby. 240

Wybrane publikacje Tomasza Dulewicza

Książki w wersji elektronicznej (ebooki):

Więcej informacji o publikacjach na stronie internetowej:

www.sklep.trenera.pl